

**Риёзус солиҳийн шарҳи / Ҳаё ва унинг фазилати ҳамда у билан
хулқланишга одатланмоққа тарғиб қилиш ҳақида / 992-ҳадис**

992 – وَعَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَفَلَ مِنَ الْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ كُلَّمَا أَوْفَى عَلَى نَبِيَّةٍ أَوْ فَدَفِدٍ كَبَّرَ ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، آيُّونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ، لِرَبِّنَا حَامِدُونَ، صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ [خ 2995، م 1344].

وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: إِذَا قَفَلَ مِنَ الْجُيُوشِ أَوْ السَّرَايَا أَوْ الْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ.

قَوْلُهُ: «أَوْفَى» أَي: ارْتَفَعَ، وَقَوْلُهُ: «فَدَفِدٍ» هُوَ بَفَتْحِ الْفَاءِ بَيْنَهُمَا دَالٌ مُهْمَلَةٌ سَاكِنَةٌ، وَآخِرُهُ دَالٌ أُخْرَى، وَهُوَ: «الْعَلِيطُ الْمُرْتَفِعُ مِنَ الْأَرْضِ».

992. Яна у кишидан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳаж ёки умрадан қайтаётганларида, ҳар гал доvon ёки биёбонга келганда уч марта такбир айтиб, сўнг: «Лаа илааҳа иллаллооҳу ваҳдаҳ, лаа шариика лаҳ, лаҳул-мулку ва лаҳул-ҳамду ва ҳува ғалаа кулли шай'ин қодиир. Аайибууна,* тааибууна, ғаабидууна, саажидууна, лироббинаа ҳаамидуун. Содақоллооҳу ваъдаҳ, ва насоро ғабдаҳ ва ҳазамал-аҳзааба ваҳдаҳ»,* дердилар».

* Дуонинг таржимаси: «Аллоҳдан ўзга илоҳ йўқ. У ягонадир. Унинг шериги йўқ. Мулк фақат Уникидир. Ҳамд Унга хосдир. У ҳар бир нарсага қодирдир. Қайтувчилармиз,* тавба қилувчилармиз, ибодат қилувчилармиз, сажда қилувчилармиз, Роббимизга ҳамд айтувчилармиз. Аллоҳ ваъдасини ростга чиқарди,

бандасига нусрат берди ва барча гуруҳларни бир Ўзи тор-мор қилди».

Муттафақун алайҳ

Имом Муслим ривоятида: «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам қўшиндан (жангдан), сарийядан, ҳаж ёки умрадан қайтаётганларида...», бўлиб келган.

Шарҳ: «Аайибуна» («қайтувчилармиз») калимасини икки хил тушуниш мумкин:

а) Аллоҳга қайтувчилармиз, гуноҳлардан юз буриб, У Зот томон шошамиз;

б) Ватанга, уйга қайтувчилармиз.

* Сарийя – раҳбар жанг қилиш ёки дарак билиб келиш учун душман тарафга юборадиган кичик қўшин (отряд). Одатда сарийяда тўрт юз кишигача бўлади. Адади оз бўлгани учун улар кундузи яшириниб, тунда махфий юришади. Шунинг учун улар «сарийя» – «тунги сайёҳ» деб аталади.

Манба: hadis.islom.uz

